

[Pelle Voigt]

som vi skulle have behandlet i et samråd i forsvarsudvalget i dag, hvis ikke denne debat havde været så længe, er der fotografier af spor af u-bådene, og der er henvisning til sonaroptagelser osv. Der er masser af dokumentation i den rapport, og den protest, som er udsendt af den svenske regering, og som har fået tilslutning fra det svenske kommunistparti, VPK, er jo også blevet fulgt op med en protest fra SF på baggrund af det dokumentationsmateriale, som er lagt frem i rapporten. Kunne man ikke forestille sig noget tilsvarende? Kunne udenrigsministeren i det mindste ikke fortælle, hvor disse oplysninger stammer fra, kilderne til disse oplysninger, for vi er jo i den lidt mærkværdige situation, at russerne stædigt påstår, at der ikke sker nogen opstilling, og at der faktisk ikke nogen steder fra, heller ikke fra USA, som burde være i stand til det, fremlægges beviser for det modsatte. Det forekommer mig som sagt stadig væk besynderligt i en tidsalder, hvor satellitteknologien har nået den udvikling, den har.

Jeg konstaterede med stor interesse, at udenrigsministeren ikke besvarede mit spørgsmål om det amerikanske forsvarsministeriums i Politikens kronik i dag omtalte rapport til den amerikanske kongres, hvor man tolker dobbeltbeslutningen sådan, at alle 572 raketter, uanset om vi piber eller synger, vil være opstillet i slutningen af 1988. Det synes jeg er interessant, og jeg kan da forsikre ministeren, at hvis han ikke ønsker at besvare eller kommentere spørgsmålet i dag, så skal jeg sørge for, at han senere får anledning til det.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Til hr. Lasse Budtz. Jeg tror nok, jeg igen kan være tilfreds med det svar, jeg fik, men det er nu ikke helt præcist, vil jeg sige. Hr. Lasse Budtz citerede sig selv for at sige: INF- og START-forhandlingerne bør sammenkobles, hvorfor en fastfrysning også af de strategiske atomvåben bør gennemføres. Der er ganske rigtigt en vis sammenkobling i og med, at der står dette ord »hvorfor«. Sammenkoblingen er alligevel lidt uklar. Det, jeg gerne vil præcisere, er, at en sammenkædning af INF- og START-forhandlingerne er problematisk – hvis man virkelig ønsker

nedrustning – hvis ikke der sker denne sammenkædning med fastfrysningen. Jeg har forstået, at socialdemokratiet går ind for både sammenkoblingen og fastfrysningen, og det er altså godt nok – det er jeg enig i – men jeg mener altså, at det er problematisk at få sammenkædningen mellem INF og START, hvis ikke der sker denne fastfrysning. Det fornemmer jeg måske også er hr. Lasse Budtz' synspunkt, og måske er det også det, der ligger gemt i denne formulering, sådan kan man i hvert fald nok læse den.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

21) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 105:

Forslag til folketingsbeslutning om kommunernes mulighed for at erklære sig som atomvåbenfri områder.

Af Birthe Hansen (SF) m.fl.
(Fremsat 27/4 83).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Vi er nødt til at have nogle regler for, hvad der er folketingets overordnede kompetence, og hvilke beføjelser kommunerne har. Der må være nogle principper for, hvad kommunerne skal tage sig af, og hvad de må afholde sig fra at sætte på dagsordenen.

Udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål hører helt klart til den sidste kategori, der ikke kan sættes på dagsordenen. Her er der nemlig ikke tale om et kommunalt emne,

[Indenrigsministeren]

og det gælder naturligvis også, selv om det pågældende emne i allerhøjeste grad har borgernes interesse. Det er bare andre steder og i andre forsamlinger, dette spørgsmål kan og skal drøftes. Bliver den kommunale tilsynsmyndighed derfor spurgt om, hvad gældende ret er på dette område, hersker der ikke tvivl om svaret.

Jeg mener ikke, vi skal lave om på disse regler. Afgørende for, om en kommunalbestyrelse kan beskæftige sig med et givet emne, bør være, om det i sig selv vedrører et kommunalt anliggende, eller om en stillingtagen i det mindste har betydning for, hvordan et kommunalt anliggende skal løses.

Dette princip betyder, at hvis der i et område er konkrete planer om eller sandsynlighed for arealanvendelse til atomanlæg – eller atomare anlæg, som det hedder – kan det være en indfaldsvinkel til en debat om placering af atomvåben i en kommunalbestyrelse.

Men er årsagen til at drøfte spørgsmålet i kommunalbestyrelsen et ønske om en bred debat og om en markering af kommunalbestyrelsesmedlemmernes holdning til atomvåbenfri zoner i almindelighed, uden at der foreligger konkrete planer i området, hører sagen ikke hjemme på kommunalbestyrelsens dagsorden, sådan som det er i dag.

Det kunne man naturligvis, sådan som forslagsstillerne gør, foreslå lavet om, men en sådan lovændring mener regeringen ikke er rimelig. Der skal og bør ikke være tvivl om, at udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål varetages af regering og folketing, og derfor bør disse spørgsmål ikke gøres til et punkt på kommunalbestyrelsernes dagsorden.

Løvig Simonsen (S):

Der skal ikke herske tvivl om, at socialdemokratiet har stor sympati, forståelse og respekt for det arbejde, der udføres af fredsbevægelserne såvel herhjemme som i udlandet, men det betyder ikke, at vi finder alle fredsbevægelsernes initiativer lige hensigtsmæssige eller gennemførlige. Nogle lokalgrupper af fredsbevægelsen arbejder for, at deres kommune skal erklære sig atomvåbenfri, og retter derfor henvendelse desangående til den pågældende kommunalbestyrelse, der må afvise at behandle en sådan henvendelse, da det ligger uden for kommunalbestyrelsens kom-

petence at behandle eller tage standpunkt i landspolitiske anliggender.

SF vil med dette beslutningsforslag forsøge at opnå hjemmel for, at kommunalbestyrelsen via henvisning til kommuneplanloven kan få mulighed for at diskutere og tage stilling til, om den enkelte kommune skal erklære sig som atomvåbenfrit område.

Debatten om landets udenrigs- og sikkerhedspolitik foregår heldigvis over hele landet, og mange deltager heri. Byrådsmedlemmer kan også som enkeltpersoner uden for byrådsalen udtrykke deres mening og holdning, men den officielle tilkendegivelse og afgørelse om vort standpunkt i landspolitiske emner, herunder vor sikkerheds- og udenrigspolitik, ligger hos folketinget og kun her.

SF fremmer ikke fredsbevægelsens mål og ej heller debatten om freden ved at stille dette forslag, som derved fokuserer på et område, der ligger uden for kommunernes kompetence. SF har med sit forslag kun provokeret en debat, som det på forhånd måtte kende resultatet af, og tilbage bliver derfor kun en tom politisk demonstration, som tjener SF til liden ære.

Lad mig understrege, at arbejderbevægelsen er den største og mest varige fredsbevægelse, og vi ønsker ikke, at debatten drejes væk fra det væsentligste, nemlig at vi gennem vor indsats her i folketinget kan bringe de to supermagter til forhandlingsbordet, så vi kan få gang i reelle nedrustningsforhandlinger.

Til slut skal jeg kun bemærke, at Danmark er atomvåbenfrit, og hermed skulle alle landets kommuner være dækket ind.

Socialdemokratiet kan ikke støtte forslaget.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Man kunne om SFs beslutningsforslag sige, at hvis det blev vedtaget, ville beføjelser, som alene tilkommer regeringen eller med et andet ord staten, blive blandet sammen med beføjelser, der tilkommer kommunerne, således som ministeren for et øjeblik siden var inde på.

Man kunne også sige, at i en verden med bevægelige atomvåben kan desværre hverken kommuner, amter eller stater eller for den sags skyld enkeltpersoner beslutte, at de vil være atomvåbenfri. Kommunerne ved de

[Ole Bernt Henriksen]

danske kyster kunne måske i den forbindelse have ganske særlige problemer, og man kunne da tænke på forskellige svenske lokaliteter, hvor der ville opstå væsentlige problemer, hvis de var erklæret atomvåbenfri, uden at man ville kunne give kommunalbestyrelsen nogen alvorlig skyld herfor.

Man kunne i det hele taget sige så meget. Men hvad sagen i virkeligheden drejer sig om, er, at SF her viderefører og udvider en demagogisk kampagne, en kampagne, hvis urigtige grundlag er, at kommuner, amter, stater og vi enkeltpersoner ved ensidige beslutninger kan isolere sig og os fra den virkelighed, at kernevåbnene er et internationalt problem, der kun kan løses gennem internationale forhandlinger.

Denne kampagne og disse metoder vil det konservative folkeparti ikke have lod og del i. Vi tager disse problemer for alvorligt til, at vi vil have lod og del i SFs meget beklagelige beslutningsforslag, som jeg derfor skal afvise. Men hvis nogen skulle have forstået mine bemærkninger her sådan, at jeg ikke tager forslaget alvorligt, har de ganske misforstået mig, for det er alvorligt, at politiske partier i landet begynder at stille sådanne forslag.

Sønderby (V):

Hvis vi læser i dagspressen, også om fredsinitiativer, måske især læserbreve, må vi nok erkende, at nogle grupper er mere aktive end andre. Det er helt i orden, og vi kan måske sige, at der er nogle af os, der er for sløve. Men vi må vel sige, at vi alle sammen arbejder for fredens sag, også kommunalpolitikkerne.

Når partier i folketinget vil bruge folketingets tid til at drøfte sikkerheds- og udenrigspolitiske spørgsmål, er det også i orden. Vi gør det ofte, og vi har lige gjort det i en tre timer nu. Spørgsmålet om atomvåben og atomvåbenfri zoner drøftes i folketinget, og det er det, vi har været i gang med i eftermiddag.

Vi kan have forskellige meninger om og forskellig tro på, at det, hvis vi tager afstand fra disse våben, vil påvirke supermagterne; vi har diskuteret dobbeltbeslutningen, og den skulle da gerne være med til at sikre freden.

Men vil Fredens Hav blive atomvåbenfrit, fordi vi erklærer området udenom, de kom-

muner, der ligger i nærheden, atomvåbenfri? Vil det så ske?

Det beslutningsforslag, der er fremsat af SF, vil overføre den udenrigs- og sikkerhedspolitiske debat fra folketinget til kommunalbestyrelserne, der skal tillades at erklære deres respektive kommuner for atomvåbenfrit område i henhold til lov om kommuneplanlægning. Dette er ikke noget kommunalt emne. Indenrigsministeren har klart sagt det, og jeg glæder mig over, at den socialdemokratiske ordfører også har sagt det. Uanset hvor meget vi kan henvise til borgernes interesse, kan disse problemer ikke drøftes i kommunalbestyrelserne, ej heller kan der træffes beslutning om noget sådant. Det er andre steder, det skal drøftes.

I bemærkningerne til forslaget henviser man til Århusområdet. Problemet er for alvorligt til, at man kan spørge, om det er en Århushistorie, man tager stilling til her.

Alle burde vide – men det er åbenbart ikke tilfældet – at Danmark er et atomvåbenfrit område. Alle, også SF, burde erkende, at dette spørgsmål er for alvorligt til at laves til et egotrip. Et parlamentarisk ansvarligt parti burde holde sig til de parlamentariske regler og lade drøftelserne foregå, hvor de hører hjemme. Forslagsstillerne henviser til, at der er hjemmel i kommuneplanloven til at drøfte disse ting, men det er der ikke. Indenrigsministeren har i dag, i svaret i kommunaludvalget og i sit tidligere svar i folketinget tilkendegivet, at man ikke kan drøfte disse ting. Venstre kan tilslutte sig ministerens svar og må afvise beslutningsforslaget.

Jeg vil gerne hermed sige, at vi ikke har knægtet ytringsfriheden, og at vi ikke har taget afstand fra alle fredsbevægelserne. Nogle af dem har da fornøjelige argumenter, nogle af dem tager vi voldsomt afstand fra, fordi de får deres penge og sager fra steder, vi ikke kan acceptere. Men de drøftelser, der skal ske om fredsbevægelser og deres formål, må fortsat foregå uden for kommunalbestyrelsernes regie, uden for rådhuset, og ved at afvise dette forslag vil folketinget én gang for alle slå fast, hvor diskussionen hører hjemme.

Birthe Hansen (SF):

Jeg vil starte med at sige, at jeg beklager dybt, at indenrigsministeren i dag egentlig

[Birthe Hansen]

siger noget helt andet. Den 20. april, en onsdag i spørgetiden, gav indenrigsministeren svar til to spørgere, fru Ebba Strange fra socialistisk folkeparti og fru Lissa Mathiasen fra socialdemokratiet, svar, der åbnede for en holdning hos indenrigsministeren, der sagde, at det måske var rimeligt, at man diskuterede den slags ting ude i kommunalbestyrelserne. I dag siger indenrigsministeren klart noget helt andet.

Noget af baggrunden for fremsættelsen af SFs beslutningsforslag var netop den åbning, der lå i indenrigsministerens svar. Det får så være.

Samtidig beskylder man nu forslaget for at være en kampagne. Forslaget er fremsat fuldstændig uden om partipolitik. Det er et forslag på tværs af erhverv, aldersgrupper og politiske tilhørsforhold eller manglende sådanne. Kilden til forslaget er angst, og det ville være en god forenkling at sige, at angst er noget dårligt og tryghed noget godt. For angst kan være rigtig og tryghed falsk, når der er tale om en reel fare, en fare, der stadig vokser. Det er det, jeg taler om nu og her, nemlig faren for atomvåbenoprustningen.

Den hjemmel, vi ønsker til kommunerne, består alene i muligheden for at erklære en kommune for atomvåbenfri, når angsten får mennesker i kommunen til at lægge pres på kommunalbestyrelsen ud fra et ønske om at påbegynde en ægte afrustning. Det har intet at gøre med at melde sig ud af samfundet eller være sig selv nok. Tværtimod.

Af hensyn til det enkelte menneskes afmagt over for dem, der sidder ved roret og ikke fornemmer den voksende fare, kan jeg ikke se andet, end at det, vi må, er at dele dets angst og dets ønske om en kursændring, og ingen kan være i tvivl om, at ethvert nok så lille skridt – det er det, der her er tale om – er et konstruktivt bidrag til sikring af vore børns og børnebørns fremtid. For vi er som mennesker, som forældre, hvad enten vi står alene eller sammen i grupper, nødt til at stoppe op og alvorligt overveje, hvilken verden vore børn og børnebørn vil få. Vi kan og må ikke fortsætte med at arbejde henimod vor og deres tilintetgørelse. Vi må modarbejde tendensen til kollektivt selvmord, hvad opstilling af atomvåben på dansk jord ville være.

Vi herinde er repræsentanter for befolkningen, og vil vi fortsat bevare vort folkestyre, er vi nødt til at høre efter de røster, der er uden for Christiansborg. Man skaber ej heller en falsk tryghed ved at gøre en kommune til et atomvåbenfrit område. Man skaber derimod grobund for en ændret holdning, en holdning, hvor det enkelte menneske på stedet, hvor det bor, siger til de ansvarlige: vi vil ikke være med; vi ønsker at leve i en fredelig verden med vore børn, og vi er mange, der ikke tror, at freden i Europa eller i vort land kan bevares ved, at man ruster sig til krig.

Hvad er det for en bizar verden, vi lever i, en verden, hvor man udvikler våben, der er totalt ødelæggende for alt levende, men kan bevare bygningsværker af værdi? Af værdi for hvem, når der ikke er nogen efter os?

Vi ved det jo godt alle sammen. Men problemet er vel, at mange ikke rigtig tror på det og nærmest i spøg snakker om rustningsvanvid og sætter deres lid til og bilder sig ind, at alt bliver holdt under kontrol af eksperter, hvis råd politikkerne følger.

Perspektiverne ved en atomvåbenkrigs ødelæggelse er så enorme, at det enkelte menneske i sin fantasi ikke kan få sig selv til at tro på, at nogen ved sin forstands fulde brug kan finde på at trykke på knapperne. Men ikke alle er ved deres forstands fulde brug, andre er fanatikere, og en menneskelig eller teknisk fejl har man ikke lov til at udelukke, når man tænker på, hvor sårbart det computersystem er, som har fået overdraget en stor del af ansvaret for, hvor og hvornår en affyring skal finde sted.

De mennesker, der ude i kommunerne samler underskrifter ind for at få deres kommune gjort til atomvåbenfrit område, har styrken til at skabe en opinion, fordi de har koncentreret sig om kun det ene mål. Hverken de eller de mennesker, der skriver under, mangler fantasi til at forestille sig den altødelæggende virkning, atomvåben kan have for vort land.

Jeg vil slutte med at citere nogle linjer fra bagsiden af min datters genbrugskladdehæfte fra folkeskolens 4. klasse, nogle linjer, der er skrevet af Knud Holst:

»Den verden, du lever i, er også andres. Det er dig, der bestemmer, om den skal forandres.«

Poulsgaard (FP):

Den verden, du lever i, er også andres. Ja, man må medgive venstrefløjen, at den har taget patent på fredens sag. Vi er faktisk mange – jeg tror næsten hele befolkningen – der alle sammen går ind for fred. Der er vel ikke én, der kunne drømme om at ville have en atomkrig. Jeg vil gerne sige til fredsbevægelserne, at jeg har sympati for de store anstrengelser, der udfoldes, og jeg synes, det er helt fantastisk, at nogle ofrer en påske og andet for at deltage i marcher. Det synes jeg virkelig er prisværdigt, men hvis I vil have en større troværdighed, så bør I nok vælge jeres venner med endnu større omhu end hidtil.

Hvorfor får man ikke nogen fredsmarch i gang i Østeuropa, og hvorfor får man ikke en folkelig opposition rejst dér? Det får man ikke, for det bliver kvalt i fødslen. Når vi andre ikke render med i fredsmarcher og den slags ting, i en realistisk erkendelse af, at der skal to parter til at nedruste, bliver vi skældt ud for, at vi er reaktionære, krigsliderlige, og hvad ved jeg. Selvfølgelig er vi ikke det. Men vi er måske lidt for sløve, som der blev sagt heroppefra før. Danmark er gud ske lov endnu atomvåbenfri zone. Det er vi endnu, og jeg håber sandelig også, at vi fortsat kan være atomvåbenfri zone, men jeg er enig med de ordførere, der har sagt, at dette ikke er kommunalpolitik, det er folketingets anliggende. På den baggrund må vi selvfølgelig afvise forslaget.

Addi Andersen (CD):

Dette forslag har efter centrum-demokraternes mening ingen jordforbindelse. I CD går vi ind for kommunalt selvstyre, men efter vor mening har denne sag intet med det at gøre.

Hvis vi kunne bede en eventuel fjende om at undlade at kaste atombomber over f.eks. Døllefjelde-Musse, fordi det var en atomvåbenfri kommune, stillede sagen sig anderledes.

Forslagsstillernes opfattelse er, at kommunalbestyrelsen skal bidrage til en udvikling i kommunen, der er gunstig for befolkningens trivsel. Men er det ikke til befolkningens trivsel, at der bliver gjort alt for at forsvare dens frihed og vort lands suverænitæt? Forslaget forekommer os centrum-demokrater –

jeg ved ikke, om jeg må have lov til at sige, hvad jeg tænker – så tåbeligt, at vi ikke kan stemme for det.

Aase Olesen (RV):

I modsætning til centrum-demokraterne vil jeg sige, at det er et særdeles jordnært forslag, og det er måske så jordnært, at det støder formalisterne herinde. Det er selvfølgelig ikke muligt for en kommune at erklære sig atomvåbenfri, uden at en afgørelse herinde kan omgøre en sådan erklæring. Det er da soleklart. Men jeg kan ikke forstå, at det skulle betyde, at indenrigsministeriet skulle give klager fra kommunalbestyrelser ret i, at sådanne ting ikke kan diskuteres. Et af de største problemer med dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik er vel overhovedet, at vi ikke har diskuteret det i 30 år, efter at vi blev medlem af NATO. Det er først i de allersejeste år, man er begyndt at diskutere sikkerhedspolitik mand og mand imellem, og det er da ikke så mærkeligt, at behovet også opstår blandt kommunalpolitikere.

Jeg hører til dem, der også lyttede interesseret den 20. april, og jeg har noteret mig, at ministeren i spørgetiden dengang sagde (Folketingstidende 1982-83, sp. 9540):

»I det omfang sådanne spørgsmål vil få konsekvenser for forhold af mere lokal art, vil kommunalbestyrelsen i forbindelse med drøftelse af disse forhold også i et vist omfang kunne vurdere landets politiske forhold.«

Det synes jeg egentlig var fornuftig snak, og jeg kan ikke forstå, at indenrigsministeriet så har svaret Århusklagerne som citeret i bemærkningerne til beslutningsforslaget:

»...at det ... ikke antages at være en kommunal opgave ... at fremsætte menings-tilkendegivelser eller at tage standpunkt i landspolitiske anliggender«.

Jeg ville godt spørge, om det kan antages at være indenrigsministeriets opgave at forhindre, at folk fremsætter meningstilkendegivelser. Det kan jeg egentlig ikke se nogen som helst grund til. Det afgørende er jo, at der bliver en bred folkelig debat om dette som baggrund for den brede folkelige afstandtagen fra atomoprustningen, som vi jo heldigvis ved der er flertal for i folketinget og i befolkningen. Derfor er det afgørende, at der er bred folkelig forståelse for, hvad

[Aase Olesen]

det er, der sker. Og derfor kan jeg slet ikke forstå, at indenrigsministeriet skulle antage, at det var en opgave af indenrigsministeriel art at forhindre folk i at komme med meningstilkendegivelser.

Indenrigsministeren siger i virkeligheden onsdag den 20. april 1983, at hvis man mener, det kan få betydning for forhold af lokal art, kan der ikke være noget i vejen for, at man også kan komme ind på at vurdere landets politiske forhold.

Har det ikke nogen mening at diskutere, om kommuner, der har en militærflughavn eller havne for den sags skyld, kan blive udsat for at huse atomvåben? Vi ved, at der kan anvendes atomvåben i krigstid her i landet – det forbereder man sig i hvert fald på – og hvorfor skulle man ikke i kommuner sige, at det vil vi ikke høre tale om?

I andre kommuner i mange andre lande har man kunnet erklære sig atomvåbenfri. Nu er jeg ved at have brugt min tid, men jeg vil gerne sige til dem – det var socialdemokratiets ordfører og vist også den konservative ordfører – der sagde, at det var noget vrøvl at tale om atomvåbenfri områder, for Danmark er atomvåbenfrit: det er dog rygende, at man ikke har opdaget, hvad diskussionen om atomvåbenfri områder drejer sig om. Det er ikke et spørgsmål om, hvem der er atomvåbenfri for øjeblikket. Det er et spørgsmål om traktatligt at fastlægge, at steder fortsat skal være atomvåbenfri. Det drejer sig ikke om at konstatere, hvor der for øjeblikket ligger atomvåben deponeret.

Det er det, hele diskussionen om atomvåbenfri områder drejer sig om: skal vi traktatligt forpligte os til det? Det er i øvrigt det, vi har skrevet under på at vi bør gøre for enkeltområder i verden, ved resolutionen i FN.

Steen Folke (VS):

Der er visse paralleller mellem problemstillingerne om atomvåben og om atomkraft. Jeg er kommet til at tænke på en af dem i forbindelse med dette forslag; nærmere betegnet er jeg kommet til at tænke på vendelboen Niels Hausgaards sang om atomkraften. Her beskriver han udmærket, hvordan en kreds af vendelboer alle er enige om, at atomkraft, det må vi have, men, som Niels Hausgaard synger i sangen, »værket skal lig-

ge på Sjælland, har vi tænkt, eller Fyn ovre i den østre ende«.

Det er altså noget om lokalisering af disse udmærkede atomkraftværker, som vendelboerne har et meget jordnært og realistisk forhold til.

På samme måde kan man naturligvis også diskutere atomvåben, og nogle kan måske mene, at atomvåben er godt nok, men sådan noget djævelskab vil vi i hvert fald ikke have i nærheden. Jeg mener ikke nødvendigvis, at denne holdning er helt sammenhængende. Jeg er sikker på, at de fleste, der går ind for atomvåbenfri zoner lokalt ude i landet, faktisk er imod atomvåben i det hele taget, men jeg synes, det er rimeligt og naturligt, at man diskuterer store problemstillinger, det være sig atomkraft eller atomvåben, også ud fra mere lokale synsvinkler og i sammenhænge, der er nærmere folk.

Der er ingen tvivl om, at de diskussioner om at deklare atomvåbenfri zoner rundt omkring i forskellige kommuner i landet har været med til at befordre den fredsbevægelse, der er vokset op. Det er klart, at problemerne bliver mere nærværende, når man knytter an til lokale problemstillinger.

Der er sikkert mange spidsfindige juristerier, der kan drages frem i forbindelse med behandlingen af forslag af denne art, og jeg synes, at noget af det, der er kommet fra indenrigsministeriet i denne sammenhæng, har karakter af spidsfindige juristerier. Der er formentlig ingen, der forestiller sig, at det i sidste ende bliver en stribe kommuner – 200–300, eller hvor mange det nu er, der er i alt – som hver for sig ved afstemninger får vedtaget, om Danmark skal være en atomvåbenfri zone eller ej, for landet er det jo ganske rigtigt ikke i traktatlig forstand i dag, hvad fru Aase Olesen gjorde opmærksom på. Det er klart, at det i sidste ende bliver et landspolitisk spørgsmål, et spørgsmål, som vil blive afgjort andetsteds.

Men derfra og så til at forbyde de diskussioner, der foregår i kommunerne, med disse juristeriargumenter, er der efter min mening et meget stort spring, et spring, der ikke bør accepteres. Jeg kan ikke forstå, hvad det er for en hjemmel, man i virkeligheden har til at forsøge at knægte de partier og enkeltpersoner, der forsøger at få sat denne diskussion på dagsordenen rundt omkring i kommunalbestyrelserne. Jeg mener ikke, at de argumen-

[Steen Folke]

ter, der er fremsat, har været spor tungtvejende, og jeg mener, at man med stor ret, som SF gør i forslaget, kan henvise til, at kommuneplanloven indeholder en bredt formuleret bestemmelse, hvor der står, at kommuneplanen kan indeholde retningslinjer for andre forhold af betydning for arealanvendelsen og bebyggelsen i kommunen. Disse forhold har faktisk en sådan betydning. Jeg mener ikke, der i loven er noget, hvorefter man kan sige, at det er klart, at den slags er udelukket pr. definition. Det er et fortolkningsspørgsmål, og jeg synes ikke, man kan acceptere, at dette spørgsmål skal afgøres med den slags juristerargumenter. Jeg mener, der skal være mulighed for at diskutere det, hvis politikere i kommunalbestyrelserne ønsker det, og at der er tilstrækkelig vide rammer i kommuneplanloven til, at sådanne diskussioner må være mulige.

VS støtter, som det skulle være fremgået, SFs beslutningsforslag.

Ebba Strange (SF):

Selv om det nu er mig, der går på talerstolen som ordfører for forslagsstillerne, vil jeg godt starte med at sige til hr. Ole Bernt Henriksen, nej, undskyld, det var hr. Sønderby, der kaldte det en Århushistorie, at det er det ikke. Denne historie er slet ikke startet i Århus, den er såmænd startet i Storstrøms amt, i Nykøbing Falster. Den er startet med, at Nykøbing Falster ønskede at erklære kommunen for atomvåbenfrit område og fik en irrettesættelse af tilsynsrådet for amtet, som mente, at kommunen ikke kunne tillade sig det. Denne irrettesættelse fra tilsynsrådet blev sendt til indenrigsministeriet, og den daværende indenrigsminister, hr. Henning Rasmussen, svarede i en skrivelse af 15. marts 1982, at de sager, der skal behandles af en kommunalbestyrelse, må ligge inden for området af disse kommunale anliggender, og på denne baggrund kan indenrigsministeriet tilslutte sig tilsynsrådets udtalelse om, at Nykøbing Falster byråd ikke burde have behandlet og taget stilling til det nævnte spørgsmål. Sagen er altså ældre end som så, den er ikke startet i Århus, den er startet dernede, og den er også startet under den socialdemokratiske regering.

Som et par ordførere har været inde på, er det, vi er ude for, en fredsbevægelse, der bre-

der sig, og et ønske hos befolkningen, der breder sig, om at få lejlighed til på alle måder at give udtryk for deres synspunkter om disse spørgsmål. Derved opstår der naturligvis også i andre kommuner et ønske om at kunne drøfte disse spørgsmål.

Når det så kommer frem igen nu, er det ikke mærkeligt, for det er just i de seneste måneder, at man i kommunerne har skullet diskutere kommuneplanloven. Det var på den baggrund, at en række kvinder på tværs af partierne i Århus kommune ønskede, at byrådet satte en drøftelse af Århus kommune som atomvåbenfrit område på sin dagsorden. De henviste til kommuneplanlovens § 3, stk. 4, om, at kommuneplanen kan indeholde retningslinjer om andre forhold af betydning for arealanvendelse og bebyggelse i kommunen.

Jeg vil meget gerne sige specielt til hr. Løvig Simonsen, at det blev faktisk taget på dagsordenen med støtte fra socialdemokraterne i Århus byråd, herunder den socialdemokratiske borgmester Thorkild Simonsen. Derefter var der en gruppe, der havde været modstandere af, at sagen blev sat på dagsordenen, nemlig repræsentanter for de borgerlige partier, der rettede henvendelse til tilsynsrådet; og indenrigsministeren, der i mellemtiden ikke mere var socialdemokrat, men tilhørte partiet venstre, henholdt sig så til den tidligere skrivelse, der var udsendt fra indenrigsministeriet.

Senere har man drøftet det samme problem i andre kommuner, og hvis man ser sig om i verden, vil man se, at man såmænd drøfter de samme spørgsmål i andre europæiske lande, i England og i Holland, og dér har en lang række kommuner erklæret sig for atomvåbenfrie områder. Tilsyneladende kan det brede sig dér, det vil sige, at de nok har en mere liberal fortolkning af deres kommuneplanlov, end vi har.

Det er mig ikke muligt at takke for en stor tilslutning til forslaget, og det skuffer mig, fordi vi ikke foreslår, at folketinget skal tage stilling til, om de enkelte kommuner skal erklære sig for atomvåbenfrie. Vi ønsker kun, at folketinget skal give kommunerne lov til at drøfte, om de enkelte kommuner ønsker at erklære sig atomvåbenfrie, og det synes jeg er en kolossalt stor skuffelse, at man ikke fra folketingets side vil indfortolke den åbning og liberalisering i den paragraf i kommune-

[Ebba Strange]

planloven, som jeg har citeret. Jeg er enig med hr. Steen Folke i, at det er et fortolknings spørgsmål. Hvad er det, der går ind under arealanvendelse, hvad er det, der ikke gør det? Det var selvfølgelig også det, der var baggrunden for, at jeg den onsdag, den 20. april, som der er blevet henvist til af fru Aase Olesen, stillede et par spørgsmål til indenrigsministeren og fik det svar, som fru Aase Olesen har citeret fra.

I anledning af det svar kan dagbladet Information i dag skrive:

»Britta Schall Holberg betegnede sine udtalelser som en åbning i forhold til kommunernes hidtidige regler for afgørelser i spørgsmålet om, hvorvidt kommunerne selv kan udtale sig.«

Jeg vil godt spørge indenrigsministeren, om det er noget, indenrigsministeren har udtalt til Information, eller om det er noget, Information fejlciterer, for jeg har læst og læst de svar, jeg har fået, for at prøve at finde åbningen. Jeg vil godt spørge, om åbningen ligger i det, som indenrigsministeren sagde. Indenrigsministeren siger i sit svar til mig onsdag den 20. april dette år, jeg citerer fra Folketingstidende 1982-83 sp. 9541:

»Derfor ville det måske være rimeligt, at man tog debatten i kommunalbestyrelsen. Det er derfor, jeg holdt det juridiske og det praktiske hver for sig.

Det, jeg gerne vil betone, er, at det altså er et landspolitisk emne, som hører til i en landspolitisk drøftelse herinde, men at kommunalbestyrelsen naturligvis må tage stilling til de konkrete ting, når de foreligger for kommunen.«

Sådan har jeg også forstået indenrigsministeren i dag. Derfor undrer jeg mig over, at der er tale om en åbning. Jeg forstod det sådan, og det forstår jeg også i dag at indenrigsministeren svarer, at en kommunalbestyrelse kun kan drøfte disse ting, hvis der foreligger konkrete planer om, at man nu snart skal til at have atomvåben her, og det er naturligvis det, jeg gerne ville have folketinget til at omgøre. Jeg ville gerne have haft, at folketinget havde sagt: o.k., lad os prøve at finde en anden fortolkning af den kommuneplanlovsparagraf, for vi synes egentlig, det er rimeligt, at kommunerne får lejlighed til at drøfte disse ting. Det beklager jeg meget ikke har kunnet lade sig gøre, men måske kan det lade sig gøre, hvis ønsket opstår i endnu flere

af landets kommuner. Foreløbig tror jeg, at der er to kommuner i Danmark, som har erklæret sig for atomvåbenfrit område, nemlig foruden Nykøbing Falster Svinninge kommune på Fyn, som i øvrigt har en radikal borgmester.

Det var ikke småting, der blev udtrykt fra ordførernes side. Jeg synes egentlig, det var en modtagelse, der lå på et plan, som jeg ikke havde forventet. Hr. Løvig Simonsen kalder det en tom politisk demonstration. Vi anser det ikke for at være en tom politisk demonstration. Vi anser det for at være et konkret ønske, som vi er stødt på i adskillige kommunalbestyrelser, og som vi derfor gerne vil have folketinget til at tage stilling til.

Hr. Løvig Simonsen siger – det skal jeg ikke bruge så megen tid på, fordi det har fru Aase Olesen korrigeret hr. Løvig Simonsen for – at Danmark er atomvåbenfrit. Vi kender godt den danske beslutning om, at Danmark ikke ønsker at modtage atomvåben, når det ikke er krisetider, og så skal vi ikke tage diskussionen om, hvornår det er; det hører ikke under denne debat. Men et atomvåbenfrit område vil jo også sige, at man netop siger nej tak til at få sine arealer anvendt til oprettelse af ramper til modtagelse af atomvåben i givet tilfælde. Derfor er et atomvåbenfrit område andet og mere end det, at vi lige præcis i øjeblikket ikke har atomvåben her i landet.

Hr. Ole Bernt Henriksen mente ikke, det var et alvorligt ment forslag. Det er det altså fra vores side. Jeg vil sige til hr. Poulsgaard, at jeg er da glad for, at vi er mange, der går ind for freden, og jeg ønsker ikke at bruge den korte taletid, jeg har, til at begynde at diskutere fredsbevægelser i Øst og Vest, men hr. Poulsgaard sluttede desværre også af med at sige, at det ikke er et kommunalpolitisk anliggende. Jeg synes ellers, jeg hørte en vis åbning i hr. Poulsgaards indlæg i starten – det er også til hr. Sønderby – og jeg synes, det er urimeligt, at debattørerne trækker det ned på et plan, hvor det ikke hører hjemme. Det har ikke været ment hverken som en vitighed eller en Årshushistorie fra vores side.

Jeg skal takke fru Aase Olesen og hr. Steen Folke for den tilslutning, de har givet forslaget. Jeg er overbevist om, at det er et spørgsmål, som vi kommer til at arbejde videre med i den kommende tid, fordi ønsket

[Ebba Strange]

simpelt hen er så stort og bredt i befolkningen, at vi ikke slipper for det.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Jeg vil gerne sige til fru Ebba Strange, at jeg kender udmærket forhistorien for beslutningsforslaget og også det, der hændte i Nykøbing Falster. Jeg kender også andre af de afgørelser, som er kommet fra indenrigsministeriet. Det væsentlige var ikke, at man i Århus satte det på dagsordenen. Det væsentlige er, at man ifølge den kommunale styrelseslov ikke kan behandle det på mødet, selv om man udmærket kan optage det på dagsordenen; det ligger der klare retningslinjer for. Det burde man da være bekendt med.

Jeg vil også sige til fru Birthe Hansen og fru Aase Olesen, som har talt om den åbning, der har været i svaret af den 20. april, at den har SF da så sandelig sørget for bliver lukket. Det bedes man være så venlig at meddele dem, der har støttet, at dette forslag skulle fremmes.

Det tredje, jeg skal sige, er, at jeg udmærket kender de fredsbevægelser, der er rundt omkring. Der er da masser af fredsbevægelser også på Lolland, som jeg kender til, men jeg har hver eneste gang sagt til dem som en ærlig politiker: lad være med at fremme et sådant forslag, for det kan ikke nyde fremme. Det er ikke, som hr. Steen Folke siger og tror, kun en spidsfindig fortolkning. Det er det ikke. Det er afgørende, hvor kompetencen skal ligge i de respektive demokratiske organer, vi har herhjemme i Danmark. Det er det, det drejer sig om.

(Kort bemærkning).

Birthe Hansen (SF):

Jeg beklager meget, da fru Ebba Strange takkede de radikales og VS' ordførere, at fru Ebba Strange ikke kunne tage socialdemokratiets ordfører med. Jeg vil godt stille hr. Løvig Simonsen et spørgsmål. Når man ude i kommuner: Nykøbing Falster, Esbjerg, Ålborg, Århus, har kommunalbestyrelsesmedlemmer siddende fra det socialdemokratiske parti, som har støttet de beslutninger, man har truffet om at erklære kommunen for atomvåbenfri, har disse kommunalbestyrelsesmedlemmer så efter hr. Løvig Simonsens

mening været uærlige og alene gået socialistisk folkepartis ærinde?

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Jeg skal gerne svare fru Birthe Hansen på dette spørgsmål og samtidig gøre opmærksom på, at det er ikke et spørgsmål om uærlighed, men om, at man udmærket godt kendte konsekvenserne deraf. Man har taget dem, for borgmesteren i Nykøbing vidste formentlig udmærket godt, da man gik med til dette spørgsmål, at han ville få en næse fra tilsynsrådet. Ingen tvivl om det, og det kunne det være blevet ved, og så kunne man måske have fået en debat i byrådene. Den debat har SF nu helt klart sørget for ikke mere bliver til noget. Det var den ene side af sagen.

Den anden side af sagen er, at fru Birthe Hansen i sin fremsættelse gjorde opmærksom på, at man fik en tryghed ved de aftaler, man kunne lave i kommunerne. Jeg vil gerne spørge indenrigsministeren: en sådan aftale, som en kommune foretager, er den retsgyldig? Hvis den ikke er det, gælder den til Wandsbek, og så er det en falsk tryghedsforømmelse, man giver sine medborgere.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Jeg synes, hr. Løvig Simonsen gav et godt eksempel på det, jeg vil kalde juristeri, for hr. Løvig Simonsen sagde: sådan et forslag kan naturligvis komme på dagsordenen, det er slet ikke noget problem, det kan bare ikke behandles på mødet. Var det ikke sådan, hr. Løvig Simonsen sagde? Er det ikke rigtigt forstået? Hvis ikke det er juristeri! Det er sikkert rigtigt, når hr. Løvig Simonsen siger det: sådan fortolker man det, det kan godt komme på dagsordenen, det kan bare ikke behandles på mødet. Men hvad er meningen med at få det på dagsordenen, hvis det ikke kan behandles? Det begriber jeg ikke.

(Kort bemærkning).

Birthe Hansen (SF):

Jeg synes nok, hr. Løvig Simonsen stiller problemet helt på hovedet. Jeg kan ikke se, at vi med denne fremsættelse af et beslutningsforslag, som bl.a. var baseret på en åb-

[Birthe Hansen]

ning i holdningen, som indenrigsministeren gav udtryk for i sit svar den 20. april 1983, skulle have lukket dørene i. Tværtimod.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Jeg forstår så udmærket, at fru Birthe Hansen ikke kan se det, men det er, fordi fru Birthe Hansen ikke vil se det. For hvis fru Birthe Hansen ville se det, har jeg nemlig ret i mit postulat om, at dette her var en tom demonstration fra SFs side. Deri ligger det. Og når hr. Steen Folke siger: det er jo juristeri, så kan vi bare sige, at så havde jeg jo ret i min påstand.

Når man skal kende kommunestyrelsesloven, burde man sætte sig ind i den. Det er den ene side af sagen. Og det, som både hr. Steen Folke og fru Aase Olesen sagde, var: vi må have de meningstilkendegivelser. Ja men dem kan man da få alle andre steder. Den tale, fru Birthe Hansen holdt her, den tale, andre holdt, kan vi hver for sig holde i vore respektive lokalområder, den kan alle vores kommunalbestyrelsesmedlemmer deltage i, men de kan ikke behandle det på kommunalbestyrelsesmødet og tage beslutning derom. Det må kunne være klart for alle.

(Kort bemærkning).

Addi Andersen (CD):

I mine øjne er det en underlig måde at forsøge med en omgående bevægelse at få erklæret Danmark atomfrit klatvis. Det må da være en sag, der skal tages op samlet, og jeg mener bestemt ikke, det er en kommunal opgave.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Nu er vi kommet ind i de korte bemærkninger stime. Jeg spurgte faktisk indenrigsministeren, om der var tale om en åbning i forhold til tidligere skrivelser eller der ikke var, og jeg glæder mig til, at indenrigsministeren får lejlighed til at få ordet, så hun kan svare mig på det spørgsmål, for det er klart, at det er en lidt smart måde af hr. Løvig Simonsen at komme uden om problemet på at sige, at nu er det SFs skyld, at der er blevet lukket af.

Nej, det er ikke SFs skyld, at der er blevet lukket af. Det, SF prøver med dette her, er at få lukket op, for ellers vil vi gang på gang støde på det samme problem: at folk bliver afvist af tilsynsrådet, afvist i indenrigsministeriet. Det har andre prøvet før dem.

Jeg synes nok, at i det sidste indlæg, hr. Løvig Simonsen havde, lukkede hr. Løvig Simonsen så markant af på socialdemokratiets vegne, at det ærlig talt rystede mig: det turde være klart for alle, at en sådan sag ikke kan behandles på byrådets dagsorden! Værsgo, det var socialdemokratiets standpunkt.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Det var også den socialdemokratiske ordførers sidste indlæg, der gav mig anledning til at bede om ordet. Jeg var egentlig også temmelig rystet over en så skarp udtalelse.

Jeg har ikke talt om, at vi herfra ønsker en eller anden meningstilkendegivelse ude i kommunalbestyrelserne. Det må man virkelig selv om. Mit ærinde var alene at sige, at det skal indenrigsministeriet overhovedet ikke blande sig i. Hvis kommunalbestyrelserne har lyst til at diskutere dette spørgsmål, så lad dem dog. Det skal vi eller ministeriet ikke blande os i.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Det er endnu ikke gået op for mig, hvorfor hr. Løvig Simonsen mener, at en kommune ikke kan drøfte og eventuelt erklære sig som atomvåbenfri zone i henhold til kommunepalanlovens § 3, stk. 4, hvor der står:

»Kommuneplanen kan indeholde retningslinjer for andre forhold af betydning for arealanvendelsen og bebyggelsen i kommunen.«

Mener hr. Løvig Simonsen, at eventuel forberedelse af anbringelse af atomvåben i en kommune ikke kan siges at have betydning for den pågældende kommune?

Jeg vil også sige, at jeg synes efterhånden, socialdemokratiets ordfører er blevet endnu mere bastant i sin afvisning af forslaget, end indenrigsministeren har været. Jeg synes, det er overraskende, at det skal være socialdemokratiet, som er skyld i, at de enkelte kommuner ikke kan drøfte dette problem.

Ole Bernt Henriksen (KF):

Nu kan det jo godt være, at folk, der har en lille smule indsigt i kommunalpolitik, ser lidt problemer i dette her, det må I altså undskylde.

Hvis man kan give kommunerne beføjelser af denne art, er der næsten ikke grænser for, hvad kommuner efterhånden kan give sig til at gøre. Det, der er den store styrke ved et veludviklet kommunalt selvstyre, er vel, at der er nogle klare, gode grænser, inden for hvilke det kan blomstre og fungere. Så jeg vil sige, at de personer, der har udtrykt en lille smule, skal vi så være venlige og sige skepsis over for dette forslag, vel røber en betydelig indsigt i kommunale forhold. Det skal ikke komme dem til skade.

Jeg vil sige til fru Ebba Strange – jeg har lyst til lige at komme med denne lille bemærkning – at fru Ebba Strange gjorde det til et spørgsmål om ytringsfrihed. Jeg kan nu selv i Århus forestille mig mange steder, hvor ytringsfriheden kan fungere uden for de meget stærkt dirigerede byrådsmøder, sådan som byrådsmøder jo skal være. Hvis man skal til ligefrem at bruge byrådsmøder som sådanne steder, hvor ytringsfriheden skal blomstre, så er vi vistnok lidt langt ude.

Den fg. formand (Povl Brøndsted):

Så får hr. Løvig Simonsen en kort bemærkning, og derefter får indenrigsministeren ordet.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Jeg vil sige til fru Ebba Strange: nej, jeg prøver ikke på en smart måde at komme udenom. Det er SF, der prøver på en smart måde at komme udenom. Man må kende konsekvenserne af det forslag, man fremsætter. Det har man taget til efterretning her, og så prøver man at sige: men det er slet ikke os, det er jer andre, der ikke vil være med, og det er jer, der er skyld i det. For man kendte godt den kommunestyrelseslov i forvejen.

Grunden til, at jeg kan sige de ting, er selvfølgelig, at jeg har siddet i en kommunalbestyrelse i så mange år, at jeg udmærket ved, hvad det drejer sig om, hvordan man behandler tingene i en kommunalbestyrelse, og jeg har ikke sagt, at man ikke kan have

en meningstilkendegivelse uden for byråds-salen. Alle kan have det, men et byråd kan ikke tage landspolitiske anliggender på sin dagsorden, og hvis de kræves sat på dagsordenen, kan de ikke behandles, så skal borgmesteren afskære debatten. Jeg beklager, at de, der har rejst denne sag, ikke engang ved så meget om, hvordan kommunestyrelsesloven er.

Hr. Agerschou siger: det er slet ikke det, det drejer sig om, det er kommuneplanloven. Der må jeg sige til hr. Agerschou: det er rigtigt, det er det, man bruger i bemærkningerne, men man ønsker jo at bruge kommuneplanloven som genvej til at få debatten i byrådet.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Der har været nogle spørgsmål. Fru Aase Olesen og andre har været inde på, at der med svaret fra forskellig anden side skulle være en tanke om, at man ønskede at fratage nogen mulighed for at drøfte disse vigtige spørgsmål. Det er der ikke tale om, fordi man siger, at kommunestyret må have sine ganske bestemte regler for, hvad man kan tage beslutning om i kommunalbestyrelsen, og siger, hvad man skal tage beslutning om i folketinget.

Jeg synes heller ikke, man kan sige, at kommunalbestyrelsens møder er egnede til – som det lige er blevet sagt – at skabe den brede folkelige debat, som vi er enige om er ønskelig om disse emner. Som det er blevet sagt, ligger der i forvejen ganske stramme regler for, hvordan et sådant møde kan afvikles, så jeg mener bestemt ikke, at man gavner den brede folkelige debat ved at lade den foregå i kommunalbestyrelsens sal. Jeg tror, man skal helt uden for rådhuset for at få denne folkelige debat.

Så er der en anden ting. Det ville være en ganske besynderlig situation og en fantastisk uheldig situation, hvis man ud fra de bedste intentioner satte en sådan debat på kommunalbestyrelsens dagsorden. På et tidspunkt må en sådan beslutning jo betyde, at man skal stemme om spørgsmålet, og det vil sige, at man altså kunne vedtage ud fra de mest reelle og ordentlige og alvorlige hensigter at sige: vi ønsker ikke atomvåben i vores område her. Hvem ville ikke – med hovedet i behold, om jeg så må sige – stemme ja til noget

[Indenrigsministeren]

sådan? Vi ville vel alle sammen, uanset hvilke partipolitiske og andre synspunkter vi havde, sige: det vil vi ikke have.

Men enhver kan se, at det ville blive fuldstændig grotesk, hvis man forestillede sig – hvad man altså kan forestille sig – at samtlige kommunalbestyrelser og byråd i dette land ville vedtage at sige ja til at være atomvåbenfri. Enhver kunne se, at en sådan vedtagelse over hele landet ville være en umulig beslutning, fordi folketinget altid har mulighed for overordnet at tilintetgøre en sådan beslutning, hvorefter man – i virkeligheden i den bedste mening – ville have stukket befolkningen blå i øjnene. Det synes jeg faktisk ville være synd, og det kunne være en af begrundelserne for at sige, at det ikke er en ting, som kommunalbestyrelserne skal drøfte. De ting, kommunalbestyrelserne skal drøfte, bør være ting, som de virkelig kan have indflydelse på.

Til hr. Løvig Simonsen kan jeg sige, at en sådan beslutning naturligvis ikke ville være retsgyldig, for så vidt som folketinget kunne omstøde den fra den ene dag til den anden. Jeg har sagt, at der er to ting i dette her. Man kan drøfte dette spørgsmål, hvis der er konkrete planer om eller sandsynlighed for arealanvendelse til atomare anlæg. Hvis folketinget har besluttet, at der i den og den kommune skal bruges arealer, vil der være en indfaldsvinkel, som jeg sagde forleden dag, til at drøfte spørgsmålet. Men så længe folketinget ikke har taget disse beslutninger, vil der ikke være anledning til det. Det, forslagsstillerne kommer med forslag om, er at drøfte spørgsmålet i almindelighed, som jeg sagde, og altså give udtryk for, at her hos os vil vi have atomvåbenfri zone. Men sådan en almindelig debat om det spørgsmål kan man ikke tage i kommunalbestyrelsen. Det kan man, som jeg sagde, lave om, men det mener jeg altså ikke ville være rimeligt.

Fru Ebba Strange spurgte, om jeg havde talt med Information. Det har jeg ikke. Jeg har overhovedet ikke set den artikel, som blev omtalt, og jeg har altså heller ikke udtalt mig. Jeg kan efter det, jeg har sagt her, bekræfte, at fru Ebba Strange har forstået det, jeg sagde den 20. april, rigtigt.

Aase Olesen (RV):

Jeg kan være meget enig i meget af det, som indenrigsministeren sagde her i sidste omgang, blot ikke, at det skulle være at stikke nogen som helst folk blå i øjnene, at man vedtog, at man ville have sin kommune til at være atomvåbenfri zone. Så tossede er folk da ikke, heller ikke kommunalpolitikere eller radikale borgmestre, at de ikke ved, at det er folketinget, der overordnet afgør sådan noget. Men det er dog en meningstilkendegivelse. Sagen er vel, at det ville genere nogle andre herinde meget mere, hvis alle kommuner i landet vedtog, at de ville være atomvåbenfri zone. Det er vel det, der er i vejen. Det ville genere nogle partier herinde, for hvad ville man egentlig gøre? Det var egentlig det, jeg ville spørge ministeren om: hvad gør man ved Nykøbing Falster og Svinninge? Man kan vel ikke gøre andet end at sige nå, og det er da en meget udmærket meningstilkendegivelse. Det kan da ikke genere nogen som helst. Der er da ingen mennesker, hverken i Svinninge eller i Nykøbing Falster eller i Århus, der tror, at det er noget, de selv afgør. Derfor kan de godt have lov at diskutere de ting og komme med den meningstilkendegivelse.

Jeg vil spørge ministeren: hvordan kan det være, at man nogle steder kan få tinglyst sin have som atomvåbenfri – det er, så vidt jeg ved, gået igennem på nogle dommerkontorer – mens man ikke kan få lov at gøre det som kommunalbestyrelse?

Endelig vil jeg spørge – jeg tror, jeg fik spurgt i første omgang; ellers vil jeg gøre det nu –: kan man ikke sige, at det at skulle bo op og ned ad en havn eller en militærflughavn kunne give anledning til at markere, at dér ønsker man ikke atomvåben i en krisesituation?

Birthe Hansen (SF):

Jeg vil spørge indenrigsministeren, hvordan indenrigsministerens holdning kan være sådan, at man siger, at man er bange for, at det er i kommunalbestyrelserne, den brede debat skal finde sted. Det er jo slet ikke det, der ligger i beslutningsforslaget. Der ligger en hjemmel til, at de mennesker, der ude i kommunerne er bange på grund af den debat, de har haft, kan henvende sig til kommunalbestyrelsen med krav om via kommunalbestyrelsen at få gjort deres område til

[Birthe Hansen]

atomvåbenfrit område. Jeg forstår ikke, man kan være bange for det. Jo, det kan man måske godt, hvis man mener, at murene herinde afskærer én fra alt, hvad der foregår ude i resten af landet. Så kan man godt være bange for den brede debat og dens følger. Det må da være den eneste grund.

Jeg vil spørge indenrigsministeren om én ting til.

Indenrigsministeren siger, at man ikke kan have en kommunalbestyrelse til at erklære kommunen atomvåbenfri. Vil det sige, at man godt kan have det modsatte: den må gerne erklære sig for tilhænger af at få atomvåben opstillet?

Ebba Strange (SF):

Jeg vil takke indenrigsministeren for de klare svar på, hvad det er, indenrigsministeren mener, og hvad hun ikke mener, og hvad det er for muligheder, indenrigsministeren ser i kommuneplanloven, og hvad det er for muligheder, hun ikke ser i den. Det synes jeg i hvert fald vi har fået klart frem nu, og det takker jeg for.

Så er vi tilbage ved forsøget på at fortolke den lov, vi står med, og vi er altså ikke enige i fortolkningen. Men jeg er lige ved at synes, at indenrigsministerens fortolkning er mere åben end hr. Løvig Simonsens, for indenrigsministeren siger dog i det mindste, at hun sådan set ikke vil blande sig i den almindelige debat, når den foregår i kommunalbestyrelserne, og at man ikke vil fratage nogen muligheden for debat. Det synes jeg er væsentligt, og det er jeg glad for. Jeg ville selvfølgelig gerne have haft en bred folketingsopbakning bag en generel tilladelse i henhold til det beslutningsforslag, vi har fremsat. Det fik vi ikke i dag. Det er der ikke noget at gøre ved i denne omgang. Vi arbejder videre med det.

Jeg vil sige både til indenrigsministeren og til hr. Ole Bernt Henriksen: det kan da godt være, at byrådssalen ikke er det mest hensigtsmæssige sted til en bred folkelig debat. I modsætning til de to meget erfarne personer har jeg aldrig siddet i en kommunalbestyrelse og aldrig været tæt på kommunalbestyrelsesarbejde. Men jeg tror, det betyder meget for den brede folkelige debat i kommunerne – det, fru Aase Olesen var inde på – at man kan henvende sig til sine repræsentanter i

kommunalbestyrelsen og få dem til at tage debatten op dér. Det er derfor, jeg synes, forslaget er vigtigt, og det er derfor, jeg synes, muligheden burde være til stede.

Indenrigsministeren siger, at vi vel alle sammen ville stemme ja, hvis emnet blev rejst i vores respektive kommunalbestyrelser. Jeg ville da synes, det var herligt, hvis det var tilfældet. Det har altså ikke været tilfældet de steder, hvor tingene hidtil har været til afstemning. Der har de borgerlige partier, herunder indenrigsministerens eget parti, faktisk stemt imod. Men det kan være, den sag ændrer sig, efterhånden som udviklingen skrider frem. Det er selvfølgelig ud fra nogle betragtninger, som er af sikkerhedspolitisk art, og som er forskellige de forskellige partier imellem.

Jeg er helt enig med indenrigsministeren i, at den endelige retsgyldighed har sådanne lokalpolitiske beslutninger naturligvis ikke, for den endelige beslutning – om Danmark skal modtage atomvåben, og hvor de i givet fald skal placeres – er naturligvis en folketingsbeslutning. Men jeg er overbevist om, at det ville gøre ganske meget indtryk på medlemmer her i huset, hvis kravene ude omkring fra kommunernes side ville blive brede og også ville komme til at omfatte fremskridtspartiet – som hr. Poulsgaard mente de måske til en vis grad ville kunne – og partiet venstre, som indenrigsministeren mener de til en vis grad ville kunne. Så ville der virkelig være tale om en bred bevægelse, og så ville jeg gerne se de folketingsmedlemmer, der var fuldstændig påvirkede af det.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Jeg vil sige tak for de svar, indenrigsministeren har givet.

Det kan godt være, fru Ebba Strange finder, at der var mere åbning hos indenrigsministeren end i det, jeg sagde. Det kan skyldes, at indenrigsministeren siger det på en mere venlig måde, end jeg gør. Jeg fandt ingen uoverensstemmelser, når det kom til konkrete tilfælde. Hvis man tager kommunebestyrelsesloven og de fortolkninger, der har været, og som selvfølgelig må være forslagsstillerne bekendt, ser man, at man godt kan behandle landspolitiske emner, når det drejer sig om noget, der vedrører kommuneanlig-

[Løvig Simonsen]

gender, f.eks. når det drejer sig om vejanlæg eller jernbaneanlæg. Men der er også en afgørelse, der helt klart er blevet tilbagevist, nemlig hvor en kommune har bedt om at blive fritaget for at opstille raketter for forsvaret; det er blevet tilbagevist ved, at man har sagt: det er ikke et kommunalbestyrelsesanliggende, det er et folketings- og regeringsanliggende. Disse ting gik jeg ud fra var forslagsstillerne bekendt.

Jeg tror, jeg får ret, når jeg siger, at denne debat ikke fremmer fredsbevægelsernes sag. Jeg tror, at denne debat nu vil gå over hele landet for og imod: om det nu var rigtigt, hvad folketinget gjorde og ikke gjorde, i stedet for at dreje sig om det, jeg understregede var det væsentligste – og det håber jeg vi kan være enige om – nemlig at vi kan få disse forhandlinger sat i gang i Genève, for hvis vi ikke får nogen som helst af de atomraketter opstillet, behøver vi jo ikke det forslag, som her er fremsat.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg skal sige først i anledning af hr. Løvig Simonsens betragtninger over, hvad en kommunalbestyrelse kan drøfte, at jeg er ganske enig i den konklusion, som hr. Løvig Simonsen kom med.

Og så til fru Aase Olesen: man kan ikke sige nej til militære lufthavne, men det hører til de forhold, som man, i det øjeblik det er besluttet, som vi har sagt – og som jeg også sagde tidligere her – vil kunne drøfte i de konkrete tilfælde, når det er besluttet eller det, om jeg så må sige, er under opsejling.

Tinglysning, må jeg erkende, har jeg intet svar på, for det ved jeg ikke noget om, for at sige det på den facon. Sådan er det. Til fru Ebba Strange: jeg var ked af, hvis det blev til, at jeg havde sagt, at man kunne tage en almindelig drøftelse om disse spørgsmål. Det sagde jeg netop ikke. Jeg sagde, at det var netop den almindelige drøftelse, man ikke kunne tage. Man kunne tage drøftelsen, hvor der forelå nogle konkrete tilfælde eller nogle besluttede ting, men altså ikke den almindelige drøftelse. Jeg ville selvfølgelig gerne tage til indtægt, at jeg var så åben, men jeg synes alligevel – det vil jeg godt lige have præciseret – at hvis jeg har udtrykt mig sådan, er det i hvert fald ikke rigtigt, for det er ikke den

mening, jeg har. Man kan altså ikke tage den almindelige drøftelse.

Så var der fru Birthe Hansen. Når man ikke kan sige nej til atomvåben, kan man så sige ja? Det kan man naturligvis ikke, for når man ikke kan drøfte spørgsmålet i kommunalbestyrelsen, har man altså hverken mulighed for at sige ja eller nej, så den argumentation hører ingen steder hjemme. Anliggendet er et landspolitisk spørgsmål. Det er herinde, man må sige ja eller nej.

Jeg tror, jeg må have udtrykt mig forfærdelig kludret, for jeg sagde ikke dette med, at jeg var bange for debatten i kommunalbestyrelserne – det ville ligge mig temmelig fjernt – men jeg sagde, at kommunalbestyrelserne ikke var det rigtige sted at drøfte disse ting, hvis man ville have, som nogle ordførere har sagt, den brede folkelige debat. Den foregår notorisk uden for rådhuset og ikke i rådhus-salen, og jeg sagde, at rådhus-salen nok ikke er det bedste sted at tage denne debat, for mødeformen dér er ganske stiv, og man kan ikke dér få den brede folkelige debat. Der er jo alle mulige andre anledninger til at drøfte disse meget ømtålelige og følelsesladede og meget vigtige spørgsmål. Der er alle mulige foreninger og andre organisationer i kommunen, hvor denne brede folkelige debat kan foregå, og politikerne er jo ikke afskåret fra at deltage i denne debat, hverken de lokale kommunalbestyrelsesmedlemmer eller de lokalt opstillede kandidater og folketingsmedlemmer. De kan deltage i den debat, og dermed har befolkningen al rimelig mulighed for at orientere deres valgte repræsentanter eller kommende valgte repræsentanter i folketinget ved en direkte konfrontation, om jeg så må sige, og en samtale om disse ting om, hvad der er befolkningens synspunkter i netop det lokalområde, hvor vedkommende hører til.

Jeg synes ikke, det er rigtigt at sige, at det er nødvendigt at gå omvejen over kommunalbestyrelsens møder for at få denne tilkendegivelse bragt ind til folketinget.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Indenrigsministeren sagde, at en kommune ikke kunne sige nej, f.eks. til en militær lufthavn. Jeg vil bede indenrigsministeren bekræfte, at hvis en militær lufthavn skal place-

[Agerschou]

res i en kommune, vil det kræve en lokalplan, som skal vedtages af kommunen. Det kunne et flertal i en kommune givetvis nægte.

Det er korrekt, som fru Ebba Strange har været inde på flere gange, at det kunne gennemtvinges ved en beslutning herinde. Men en kommune kan rent faktisk i første omgang sige nej ved at nægte at vedtage en lokalplan.

Indenrigsministeren sagde i et tidligere indlæg, at byrådsmøder ikke er egnede til en bred folkelig debat. Det overrasker mig efterhånden ikke, efter at jeg har fulgt debatten herinde. Indenrigsministeren brugte yderligere det argument, at mødeformen var for stiv. Ja, det er meget muligt, at mødeformen i kommunalbestyrelsen er for stiv, men det beror udelukkende på, at store »kommunepartier« som venstre og socialdemokratiet ønsker en stiv mødeform i kommunerne og ikke ønsker en bred folkelig debat i kommunalbestyrelserne.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg ved altså ikke rigtig. Enten er det mig, der udtrykker mig afsindigt – hvad hedder det – unuanceret eller uforståeligt, eller også er det altså tiden, der er gået, sådan at vi både hører og taler uforståeligt.

Jeg sagde, at man godt kan drøfte spørgsmål om disse havne eller andre ting, man finder på, så hvis der ligger nogle konkrete planer, kan det drøftes på kommunalbestyrelsesmødet. Det har jeg sagt under hele mødet her i dag, så det skal der ikke være uklarhed om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, bestræber jeg det som vedtaget. (Ophold). Det

er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Den fg. formand (Povl Brøndsted):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Miljø- og planlægningsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om by- og landzoner. (Bebyggelse i landsbyer). (Lovforslag nr. L 187).

Eksemplarer er omdelt.

Uddannelsesudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om prøveforberedende enkeltfagsundervisning m.v. for voksne. (Gebyr, tilforordnet rektor, forstander). (Lovforslag nr. L 171).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Landbrugs- og fiskeriudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om beskæftigelsestilbud for unge inden for landbruget. [Af Bjørn Westh (S) og Steenholdt (Grøn!) m.fl.] (Lovforslag nr. L 166).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Socialudvalget (19/5 83):

Udtræder: Fogh Rasmussen (V)
Ny stedf.: Knud Andersen (V)

Uddannelsesudvalget (19/5 83):

Udtræder: Fogh Rasmussen (V)
Nyt medl.: Knud Andersen (V)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 20. maj 1983, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 18.20